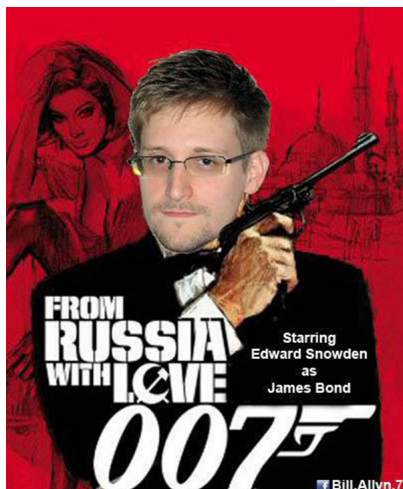

Otkako su početkom svibnja u pet nastavaka u londonskom The Guardianu objavljene pojedinosti o tome da američko Ministarstvo domovinske sigurnosti, odnosno (još jedna sigurnosna) agencija NSA ([National Security Agency](#)) provodi projekt PRISM, što u prijevodu znači da bez odobrenja prisluškuje vaše telefone, kvači se na sve dostupne videokamere i da je sve o čemu ste ikada u internetskom prometu ikada radili najvjerojatnije negdje zapisano u osobnom dosjeu i barem je strojno vrednovano, ne prestaje lov na onoga tko je to otkrio, Edwarda Snowdena.

On je, po svemu sudeći, zapeo u eksteritorijalnom dijelu moskovske zračne luke Šeremetjevo, čekajući da mu netko uruči putovnicu neke nove zemlje koja će mu pružiti gostoprimstvo, jer mu je matična zemlja ukinula državljanstvo i važenje putne isprave.

Dva tjedna prije izlaska feljtona s prljavim rubljem o američkom prisluškivanju i dokumentiranju svega dostupnog elektroničkog prometa u The Guardianu Snowden je s Havaja otputovao na »dopust« u Hong Kong. Na kraju svoga feljtona u [Guardianu](#) autor Glenn Grenwald je 9. lipnja otkrio tko mu je izvor, te je iz Hong Konga objavio tko je izvor i s kojim je motivom Snowden postupio kako je postupio. Dok se odatle nije javio, nije se znalo ni tko je zviždač niti kamo je nestao.

NE UBIJAJTE GLASNIKA DOK NE PROČITATE KAKVA JE PORUKA!

Jedine fotografije Edwarda Snowdena kojima se barata potječe s tog Guardianova videointervjua. Tako su se saznale i trivijalne pojedinosti kao ta da se oprostio od svoje zaručnice Anne Chapman, koju će vidjeti tko zna kad, ili nikad.

Glavnina zapadnih glasila se, kao po naredbi, drvljem i kamenjem bacila na »izdajnika«. A slučaj je tako jednostavan: nemojte ubiti glasnika dok ne pročitate kakva je poruka!

Poruka je takva da je 29-godišnji kompjutorski genijalac odlučio naglavce okrenuti svoj život ne bi li upozorio na nešto važno.

Ono što je važno jest da Vlada SAD-a već 13 godina krši 4. amandman vlastitog Ustava o privatnosti građana te da se poslije 11. rujna 2001. godine ta aktivnost tajnih službi, umjesto da se konsolidira i svede na razumnu mjeru prema stvarnim prijetnjama sigurnosti, sve više pojačava i širi. Na stranu sad što se pumpanjem takvih aktivnosti još više povećava američki proračunski deficit u nezamislivim trilijardama dolara, njegova je djelotvornost - nula! Osamu bin Laden je otkrila jedna uporna fiskirana mlada žena koja je radila mimo logike i metode toga sustava. A sustav nije uspio otkriti ni bombaše s maratona u Bostonu.

PODACI BEZ SVRHE I ROKA TRAJANJA

Ono najstrašnije na što Snowden upozorava u tom 12,5 minutnom videointervjuu jest da se njegovim otkrićem ništa ne promijeni. »Najmanje što želim jest da se pozornost usmjeri na mene, umjesto na stvarni problem, zbog kojega sam sve ovo riskirao i žrtvovao«.

Zašto bi se itko, osim zločinaca, plašio toga što neke tamo anonimne službe o svakome strojno sastavljaju dosje u kojemu je svaki trag i svaki kontakt koji ste ikada imali u svojim komunikacijama? »Zato, jer ti podaci ne služe ničemu, nisu ni pod kakvim nadzorom, nema njihova roka uporabe nakon kojih se moraju uništiti, a svakoga trenutka upravo na vas netko zlonamjerno, čak i neistinito može upozoriti i da se protiv vas pokrene cijeli državni aparat«, kaže Snowden.

BIJES TAJNIH SLUŽBI

Znam da je posve benigna npr. snimka o tome kojim se vokalnim repertoarom zabavljam dok se tuširam, ali taj trivijalno privatni prizor u državi doista ne mora i ne smije nikoga zanimati. A još manje da o toj razini privatnosti vodi arhivu bez ikakva nadzora o njenoj uporabi.

U nas je svojedobno gotovo bez odjeka prošlo kad je npr. Branimir Glavaš, samo u cilju zastrašivanja i ušutkivanja izašao s podacima o medicinskim tegobama novinara Drage Hedla koristio za njegovu javnu difamaciju. Intrige kojima ga je htio poslani na mjesto i u »društvu« koje bi završili njegovim ubojstvom, koje bi se pripisalo neprijateljskoj strani da se i ne spominje. Već je samo zbog toga iz Glavaševih ruku trebala biti oduzeta svaka i najmanja poluga moći, a prema postojećim zakonima morao je završiti na sudu i otkriti kanale kojima je neovlašteno došao do tih informacija.

Sad se inzistira da se Snowdena »izvede na suđenje«, a prešutno, da bi ga bilo pametnije tiho zauvijek ušutkati. Ovakvi ljudi izazivaju snažni bijes u tajnih službi, iako njihovo postojanje ili nestanak nakon njihovih javnih otkrića ne znači ništa. Osim osвете iz gnjeva.

Njegova je poruka da naš svijet tim aktivnostima ne postaje ništa bolji niti sigurniji. Njegova osobna sigurnost ovisi publicitetu i prašini koja se oko njega diže.

NAJCINIČNIJI ŠVICARCI

Zanimljivo je kako je svijet, a kako Amerika reagirala na njegov slučaj. Od vidljive djelatnosti američke diplomacije nije se moglo očekivati ništa drugo nego da o Edwardu Snowdenu u medijima vrišti kao o izdajniku. Od nešto manje vidljive aktivnosti na površinu je nedavno izbilo da se avionu predsjednika Bolivije Eva Moralesa nije dopuštao prelet nekolicine europskih zemalja na putu iz Moskve prema kući, pa je 24 sata morao provesti u Beču.

A to je tek jedna strana medalje koja nešto govori o europskim državama što one ne bi voljele da se o njima zna. Na drugoj razini Europom se doista proširila sablazan o tome da se špijunira i najviše državne dužnosnike. Ipak, pisma koje je Snowden kao čovjek bez državljanstva uputio iz međunarodne zone zračne luke Šeremetjevo u Moskvi puno govore o pojedinim zemljama.

Tako je austrijska ministrica unutarnjih poslova Johanna Mikl-Leitner »objasnila« da Snowden zahtjev za azilom mora ispuniti na austrijskom tlu. Bolivija »pristaje da takav zahtjev razmotri, čim ga primi«, rekao je predsjednik Evo Morales. Glasnogovornik Brazilske Ministarstva vanjskih poslova otvoreno je odbio tu mogućnost. Kinezi se prave ludi i kažu da o tome nemaju nikakve informacije. Kuba o tome nije dala nikakvog glasa.

Predsjednik Ekvadora Rafael Correa, o kojoj se zemlji nagađalo kao najvjerojatnijoj Snowdenovoj udomiteljici, otvoreno je rekao da Snowden treba stupiti na ekvadorski teritorij prije nego se počne razmatrati zahtjev za azilom, a da država neće izdati nikakav privremeni dokument s kojim bi on onamo mogao doputovati. (Ekvadorska ambasada u Londonu je već godinu dana dom glasnogovorniku Wikileaksu Julianu Assangeu).

Glasnogovornik finskog ministarstva vanjskih poslova Tytti Pylkkö ponavlja isto što govore Austrijanci i Ekvadorci. Francuski predsjednik François Hollande kaže da takav zahtjev njegova zemlja nije dobila, ali da će u vezi s prisluškivanjem NSA-e povesti zajedničku europsku akciju, što je i učinio. Njemački ministar Guido Westerwelle rekao je da će, »u skladu sa zakonom razmotriti takav mogući zahtjev, ali da ne može zamisliti kako bi on mogao biti prihvaćen«.

Indija je otvoreno odbila izjavom glasnogovornika na Twitteru, a talijanska ministrica vanjskih poslova Emma Bonino rekla je da bez dolaska na talijanski teritorij takvom zahtjevu nije mouće udovoljiti. Slično je odgovorio i nizozemski ministar sigurnosti i pravosuđa Fred Teeven

nizozemskoj agenciji, a isti takav izgovor ima i zamjenik ministra norveškog pravosuđa, unatoč unutrašnjim pritiscima raznih lobističkih i interesnih skupina, osim ako se pokaže da takva osoba ima posebno značenje za Norvešku. Upravo s tim ciljem inicijativu za azilom gura PEN centar norveških književnika.

Poljski ministar Radosław Sikorski u poruci na Twitteru je objavio da takvu preporuku neće dati. Snowden je povukao svoj zahtjev upućen Rusiji zbog ultimatumu Vladimira Putina o tome da se u slučaju odobravanja azila ubuduće ne smije baviti »antiameričkom djelatnošću«. Španjolski ministar inozemnih poslova José García-Margallo ponavlja ono što ponavljaju ministrice Austrije, Italije...

Najciničnija je bila izjava glasnogovornice Švicarskog veleposlanstva u Moskvi koja je ustvrdila, osim formule o stupanju na tlo, i da ta država »...azil bez iznimke daje osobama čiji je život ugrožen, a u ovom se slučaju to ne čini takvim«.

Island je poveo parlamentarnu raspravu i vjerojatno će donijeti propis po kojemu će se državljanstvo moći dati osobama u sličnom položaju, a poslije posjeta Moskvi 5. srpnja predsjednik Venezuele Nicolás Maduro je izjavio da je Edwardu Snowdenu odobren azil u toj zemlji.

ZASTUPNICA IZ HRVATSKE GLASovala ZA PRISLUŠKIVANJE

Zanimljivo je da je Europski parlament usvojio [rezoluciju](#) kojom se osuđuju američka prisluškivanja, a ona je usvojena većinom od 75 posto glasova. Njih je 65 bilo uzdržanih (manje od 10 posto), a protiv osude špijuniranja glasalo ih je 98, nešto više od 15 posto. Jedan glas u prilog prisluškivanju bio je i zastupnice iz

[Hrvatske Ruže Tomašić](#)

Cijela ta prljava priča o prisluškivanjima nije nimalo nova. Američki prislušni sustav ECHELON, raspoređen s centrima u Australiji, Novom Zelandu, Kanadi, Velikoj Britaniji i SAD-u te sustavima za presretanje satelitskih komunikacija još i u Japanu, Njemačkoj i Cipru, samo je nadogradnja hladnoratovske prislušne mreže. Vjerojatno je to i PRISM o čijoj je prirodi posvjedočio Snowden.

Zašto se to doista radi, pogotovo kad je jasno kako nema opipljivih rezultata u sigurnosti? Jedna je od teorija da se, barem na tom uzaludnom poslu angažiraju tisuće visokoobrazovanih stručnjaka koji bi ostajali bez posla, a naklone li se nekoj drugoj strani mogli bi postati »neprijateji«.

Na malim domaćim primjerima – uopće i ne spominjući poluodmetnuti polusvijet tajnih službi – vidi se također sav besmisao javnih nadzornih sustava. Dok još banke i muzeji, škole, draguljari, kladionice i zatvori mogu opravdati interni sustav videonadzora, a kamere ili njihova simulacija na prometnicama u državni proračun beru kazne, sav ostali javni prostor prekriven načičkanim kamerama ne daje nikakvog rezultata. Čak ni policija, koja je na svakoj rizičnoj nogometnoj utakmici snima posebno sjeverne tribine, još nismo čuli da je neki od stadionskih izgrednika i nasilnika identificiran i kažnjen. Za to bujanje kamera i njihovu neefikasnost može se sumnjati jedino u koruptivnu nabavu. Otprilike onakvu na kakvu se sumnja kad se vide prometnice pretjerano načičkane stupićima ili uspornicima poznatima kao ležeći policajci.

Posljednja vijest:

Islandski je parlament odgodio raspravu o azilu Snowdenu za sljedeću sjednicu, poslije ljetnog odmora.

